

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА ЧУЖДЕСТРАННИ
СТУДЕНТИ, ОБУЧЕНИЕ НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Приета на Департаментен съвет на 18 юни 2026/Протокол 4

Утвърдена от Факултетен съвет на 8 юли 2026/Протокол 5

Български език за чуждестранни студенти, дентална медицина, обучение на английски език

Дисциплина	Изпит в семестър	Аудиторна заетост				Кредити извънауд. заетост	Общо кредити	Часове по години и семестър			
		Всичко	Лекции	Упражнения	Кредити			I година		II година	
Български език	IV					-	18,9	I	II	III	IV
		360		360	18,9			I	II	III	IV
								90	90	90	90

Наименование на дисциплината

Български език за чуждестранни студенти, дентална медицина, обучение на английски език

Вид на дисциплината съгласно ЕДИ:

Задължителна

Ниво на обучение:

B1 – B2 и специализирана медицинска лексика

Форми на обучение:

Упражнение, индивидуална и екипна работа със студенти, самоподготовка

Курс на обучение:

I и II курс

Продължителност на обучение:

4 семестъра (от първи до четвърти учебен семестър)

Хорариум:

360 часа семестриални упражнения

Помощни средства и инструменти за преподаване:

Мултимедийни презентации, дискусии, ролеви модели на ситуации, интерактивни методи на работа

Форми на оценяване:

Текущ контрол и семестриални тестове през първи, втори, трети и четвърти семестър. Полагане на изпит след четвърти семестър (писмена и устна част). Допускане до устна част – след успешно положен писмен тест.

Формиране на оценка:

В края на втори и четвърти семестър се поставя годишна оценка. Годишната оценка е средноаритметичен резултат от първи и втори и съответно трети и четвърти семестър.

В края на втората академична година се поставя финална оценка. Тя включва резултата от изпита и годишните оценки.

Семестриална оценка

a – за първи семестър

b – за втори семестър

c – за трети семестър

d – за четвърти семестър

a = 0,5. a1 + 0,5. a2 (a1) текущ контрол, (a2) семестриален тест

b = 0,5. b1 + 0,5. b2 (b1) текущ контрол, (b2) семестриален тест

c = 0,5. c1 + 0,5. c2 (c1) текущ контрол, (c2) семестриален тест

d = 0,5. d1 + 0,5. d2 (d1) текущ контрол, (d2) семестриален тест

Годишна оценка

A – за първата академична година

B – за втората академична година

A = 0,5. a + 0,5. b

B = 0,5. c + 0,5. d

Оценка от изпита (E)

E = 0,5. e1 + 0,5. e2 (e1) писмен компонент, (e2) устен компонент

Финална оценка

F = 0,7. E + 0,15. A + 0,15. B

Студентът се допуска до устна част при положителна оценка на писмения тест. Ако оценката по един от компонентите на изпита е Слаб (2), то общата оценка от изпита е Слаб (2).

Финалната оценка се нанася в Протокола, Катедрената и Главната книга.

Аспекти при формиране на оценката:

Текущ контрол, изпит

Семестриален изпит:

Да / Изпит, включващ писмен тест и устна част (след IV семестър)

Държавен изпит:

Не

Водещ преподавател:

Дисциплината се води от хабилитирани преподаватели, преподаватели с ОНС „Доктор“ и магистри с педагогическа правоспособност.

Катедра:

Секция по български език

АНОТАЦИЯ

Учебната програма по български език включва упражнения по общ и специализиран български език. Съобразена е с необходимите умения за ниво B1- B2 по Европейската езикова рамка и с необходимостта от владение на специализирана медицинска лексика.

Лексикалните, граматическите, текстовите и практическите упражнения имат комуникативна насоченост. Езиковите задачи се осъществяват посредством работа с диалози, наративни и специализирани текстове от различни медицински специалности, адаптирани към целите на обучението.

При обучението на студентите се прилагат методи на затвърждаване и надграждане на езиковата комуникативна компетентност и иновативни методи на работа. Използват се форми на текущ контрол, студентски разработки, съобразени с нивото на усвояване на езика. Курсът по *Български език* завършва с полагане на изпит, който се състои от два компонента – писмен и устен.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Овладяване на българския език устно и писмено в степен, която позволява свободно общуване както при ежедневните контакти с носители на езика, така и при обучението по клиничните дисциплини.
2. Овладяване на медицинска терминология, необходима за практическо прилагане на знанията по клиничните дисциплини.

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Придобиване на знания и умения чрез:

- развиване на езикови умения и компетенции;
- усвояване на комуникативни стратегии;
- умения за работа в екип;
- прилагане на придобитите комуникативни умения в професионална среда.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- да разбират устни и писмени текстове на български език;
- да четат текстове на български език;
- да създават кратък свързан текст по познати теми и кратък научен текст;
- да изградят умения за ясно и просто изразяване по познати теми;
- да представят информацията от текстова ситуация в медицината и да водят разговор по изучена тема с медицинска тематика.

УПРАЖНЕНИЯ–ТЕЗИСИ

Първи семестър

Упражнение № 1 – 6 часа. Българската азбука. Кирилицата – характеристика и особености. Звукове и букви. Печатни и ръкописни букви. Гласни и съгласни звукове. Дифтонги. Произношение

Упражнение № 2 – 6 часа. Запознаване и представяне (*Как се казваш?/Как се казвате?*). Лични местоимения – именителен падеж. Сегашно време на глагола *съм*. Конструирание на положителни и отрицателни изречения. Въпросителни изречения с частицата *ли*. Създаване на диалози за запознаване и представяне

Упражнение № 3 – 6 часа. Поздрави и учтив изрази. Обръщения и общоприети съкращения. Звателен падеж на някои съществителни имена. Въпросът *Как си?/Как сте?*. Създаване на кратък наративен текст за представяне

Упражнение № 4 – 6 часа. Държави, националности, професии. Изречения с въпросителните думи: *кой, какъв, къде, какво, откъде*. Съществителни имена за националности и професии. Сегашно време на глагола *следвам*

Упражнение № 5 – 6 часа. В университета. Показателни местоимения. Сегашно време на глаголите от трето спрежение. Изграждане на текстове, свързани с ежедневието на студентите

Упражнение № 6 – 6 часа. Предмети от ежедневието. Съществително име – род и число. Употреба на съществителните имена в единствено и множествено число в диалози. Членуване на съществителните имена.

Упражнение № 7 – 6 часа. Пазаруване. Числителни бройни имена от 1 до 100. Бройна форма на съществителните имена. Мъжколична форма на числителните бройни имена. Употреба на числителните бройни имена

Упражнение № 8 – 6 часа. Ежедневие. Сегашно време на глаголите от първо и второ спрежение. Употреба на някои наречия

Упражнение № 9 – 6 часа. Моят апартамент. Пространствени предлози. Безлична употреба на глаголите *имам/ням*. Създаване на диалози, свързани с употребата на пространствени предлози и членувани форми на съществителните имена

Упражнение № 10 – 6 часа. Аз и другите. Лични местоимения – винителен и дателен падеж. Употреба на пълни и кратки падежни форми в наративни текстове и диалози

Упражнение № 11 – 6 часа. Външност и характер. Прилагателни имена – съгласуване, членуване, степенуване. Цветове. Синоними и антоними. Изграждане на текст описание

Упражнение № 12 – 6 часа. Свободно време и интереси. Глаголи и предлози за движение. Употреба в текстове, свързани с ежедневието на студентите

Упражнение № 13 – 6 часа. Преговор и обобщение

Упражнение № 14 – 6 часа. Подготовка за семестриален тест. Семестриален тест

Упражнение № 15 – 6 часа. Анализ на резултатите от семестриалния тест.

Втори семестър

Упражнение № 16 – 6 часа. Семейство. Притежателни местоимения – кратки форми. Създаване на наративен текст, свързан със семейството

Упражнение № 17 – 6 часа. Време (*Колко е часът?/В колко часа?/Колко часа?*). Числителни редни имена – род, число, членуване

Упражнение № 18 – 6 часа. Време (*Какво е времето?*). Дните на седмицата, месеците, сезоните. Бъдеще време и минало време на глагола *съм*. Употреба на числителните редни имена. Празници и пожелания. Българските традиции

Упражнение № 19 – 6 часа. Ваканция и пътуване. Бъдеще време на глаголите от несвършен вид – положителна, отрицателна и въпросителна форма. Употреба в диалози и наративни текстове

Упражнение № 20 – 6 часа. На гости. Вид на глагола. Ключови думи и изрази за „разпознаване“ на вида на глагола. Употреба на наречия – изграждане на диалог

Упражнение № 21 – 6 часа. В аптеката. Образование и употреба на глаголи от свършен и от несвършен вид. Употреба на *да-конструкции* с глаголи от свършен и от несвършен вид. Бъдеще време с глаголи от свършен вид

Упражнение № 22 – 6 часа. При лекаря/зъболекаря. Повелително наклонение. Образование на повелителни форми от глаголи от свършен и от несвършен вид

Упражнение № 23 – 6 часа. Части на човешкото тяло. Съществителни, прилагателни и числителни имена – обобщение

Упражнение № 24 – 6 часа. Здравни проблеми. Минало свършено време на глагола. Образование на положителна и отрицателна форма

Упражнение № 25 – 6 часа. Животът на медиците. Употреба на минало свършено време в наративни текстове и диалози на медицинска тематика

Упражнение № 26 – 6 часа. Преглед на пациент. Съвместна употреба на глаголните времена. Изграждане на диалог

Упражнение № 27 – 6 часа. Езикова практика

Упражнение № 28 – 6 часа. Преговор и обобщение

Упражнение № 29 – 6 часа. Подготовка за семестриален тест. Семестриален тест

Упражнение № 30 – 6 часа. Анализ на резултатите от семестриалния тест

Трети семестър

Упражнение № 1 – 6 часа. Преговор – съществително име, прилагателно име, местоимения. Съгласуване

Упражнение № 2 – 6 часа. Преговор – граматични категории на глагола. **Минало свършено време:** образование и значение. Упражнения

Упражнение № 3 – 6 часа. Преговор – минало свършено време: употреба с несвършен и свършен вид на глагола. Упражнения

Упражнение № 4 – 6 часа. Преговор – минало свършено време с безлични и модални глаголи

Упражнение № 5 – 6 часа. Части на човешкото тяло. Физически състояния. Структури за изразяване на строеж, състав, разположение. Упражнения с глаголи от свършен и несвършен вид и местоимения

Упражнение № 6 – 6 часа. Минало свършено деятелно причастие – образуване. Минало неопределено време – образуване и значение

Упражнение № 7 – 6 часа. Минало неопределено време – употреба. Упражнения

Упражнение 8 – 6 часа. Разработка на текст от медицинската тематика. Безлични конструкции с винителни форми на личните местоимения

Упражнение № 9 – 6 часа. Разработка на текст от медицинската тематика. Безлични конструкции с дателни форми на личните местоимения

Упражнение № 10 – 6 часа. Слюнката. Терминологичен практикум. Отглаголни съществителни имена

Упражнение № 11 – 6 часа. Зъби. Повелително наклонение. Числителни имена – граматичен преговор

Упражнение № 12 – 6 часа. Преговор

Упражнение № 13 – 6 часа. Подготовка за семестриален тест. Семестриален тест

Упражнение № 14 – 6 часа. Анализ на резултатите от семестриалния тест

Упражнение № 15 – 6 часа. Обобщение на изучения материал.

Четвърти семестър

Упражнение № 16 – 6 часа. Гингивит. Да-конструкции

Упражнение № 17 – 6 часа. Млечни зъби. Трансформиране на словосъчетания – предложни и безпредложни

Упражнение № 18 – 6 часа. Устройство на зъба. Комуникативен практикум

Упражнение № 19 – 6 часа. Страх от зъболекар. Образуване на глаголи от съществителни и прилагателни имена

Упражнение № 20 – 6 часа. Стоматологично отношение. Сегашно деятелно причастие

Упражнение № 21 – 6 часа. Зъбен камък. Цветовете. Синоними и антоними

Упражнение № 22 – 6 часа. Кажете какво Ви е? Безлични конструкции и бъдеще време – преговор с разширение

Упражнение № 23 – 6 часа. Чувствителни зъби (Хиперстезия). Минало деятелно причастие и минало неопределено време – преговор с разширение

Упражнение № 24 – 6 часа. Бруксизъм. Минало страдателно причастие. Страдателен залог – образуване и употреба

Упражнение № 25 – 6 часа. Зъбен кариес. Комуникативен практикум

Упражнение № 26 – 6 часа. Комуникативен практикум. Слушане с разбиране и диалози

Упражнение № 27 – 6 часа. Задачи за разбиране. Синоними и антоними. Отработване на реплики от денталната практика.

Упражнение № 28 – 6 часа. Преговор и обобщение

Упражнение № 29 – 6 часа. Подготовка за семестриален тест. Семестриален тест

Упражнение № 30 – 6 часа. Анализ на резултатите от семестриалния тест. Подготовка за изпит.

ЛИТЕРАТУРА

- Желязкова, Д. и Н. Янкова. Помагало по български език като чужд за студенти по дентална медицина, Пловдив, Димитрия Желязкова, 2017 г.
- Желязкова, Д. Помагало по български език като чужд за студенти по дентална медицина в българо-английски вариант /Bulgarian handbook for (foreign) dental students. Bulgarian-English version/, Пловдив, Лакс Бук, 2019 г.
- Желязкова, Д. и Н. Янкова. Учебник по български език като чужд за студенти по дентална медицина, Пловдив, Лакс Бук, 2018 г.
- Дечев, Иван, Андония Куцарова, Антоанета Краевска, Мая Андонова. Български език за чужденци. Специализиран учебник за медици. Пловдив, 2017 г.
- Димитрова, М. и колектив. Български език за чужденци. Учебно помагало, Пловдив, Студио 18, 2017 г.
- Милиева, Д. и колектив. Граматични въпроси на медицинския текст. Учебник по български език за чуждестранни студенти и специализанти – медици, стоматолози и фармацевти. Пловдив, 2014 г.
- Паскалева, Д. Български език като чужд за напреднали, Пловдив 2017
- Петрова, С. и колектив. Учете български език, София, Д-р Иван Богоров, 2004 г.
- Тачева, В. Български език за медицински цели. Стено, Варна, 2000 г.
- Електронни ресурси, свързани с преподаването на български език на чужденци.

КОНСПЕКТ ЗА ИЗПИТ

Изпитът по български език се състои от писмена и устна част. До устна част на изпита се допускат само студенти, които са получили положителна оценка на писмения компонент. Изтегля се **билет** със зададен медицински казус, по който да бъде конструиран диалог. След това изпитната комисия задава въпроси от *Свободни теми за коментар*.

Писменият компонент на изпита включва изучаваната граматика и лексика през **първи** и през **втори** курс.

I. Граматика:

1. **Съществително име** – род, число, членуване, бройна форма.
2. **Прилагателно име** – род, число, членуване, съгласуване. Синоними и антоними.
3. **Местоимения** – лични, показателни и притежателни местоимения; безлични конструкции с винителни и дателни форми на личните местоимения.
4. **Глагол** – сегашно време, бъдеще време, повелителни форми, минало свършено време, минало неопределено време, страдателни форми.
5. **Числителни бройни и числителни редни имена.**
6. **Причастия** – сегашно деятелно причастие, минало страдателно причастие, минало деятелно причастие, сегашно страдателно причастие.

7. Пространствени предлози и предлози за движение. Наречия.
8. Словообразуване – образуване на съществителни, прилагателни имена и глаголи; образуване на сложни думи.
9. Структури за изразяване на указания и препоръки.
10. Снемане на анамнеза. Описание на симптоми.

II. Лексика:

1. Професия
2. Семейство
3. Ежедневие
4. Хоби и свободно време
5. Пазаруване
6. Здравословен начин на живот
7. Човешкото тяло
8. При стоматолога
9. Зъби и устройство на зъба
10. Страх от зъболекар
11. Заболявания
12. Слюнката

Устната част на изпита включва следните теми:

Специализирани теми:

1. Гингивит
2. Зъбен камък
3. Зъбен кариес
4. Бруксизъм
5. Хиперстезия
6. Страх от зъболекар
7. Стоматологично отношение
8. Устройство на зъба
9. Млечни зъби
10. Зъби
11. Слюнката

** Темите за устния компонент от номер 1 до номер 7 са предназначени за конструиране на диалог между лекар по дентална медицина и пациент.*

** Темите за устния компонент от номер 8 до номер 11 са предназначени за задаване на въпроси към студента с цел проверка на знанията му по съответната тема.*

Свободни теми за коментар

1. Защо избрахте професията на стоматолога?
2. Представете се. Разкажете за семейството си.

3. Разкажете как преминава един Ваш ден.
4. Как прекарвате свободното си време? Имате ли хоби?
5. Пловдив през Вашия поглед.
6. Здравословен начин на живот.
7. Разкажете как празнувате.
8. Как пазарувате?
9. Разкажете за любимите Ви храни и напитки.
10. Какво правите при необходимост от спешна помощ?